

Barla

Maribor, 24. novembra 1933

Leto I.

Posamezna številka Din 1.50 " Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.—, za inozemstvo Din 10.— " Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ul. 26
Telefon 29-70 " Poštni čekovni račun 15.546 " Izhaja vsak petek " Oglasi po tarifi

Štev. 25

Ob 15 letnici bojev in zmage

Nad vse slovesno je naš obmejni Maribor proslavil svoj največji praznik, ko mu je pred petnajstimi leti zasijalo solnce zlate svobode, ko je pred petnajstimi leti raztrgal suženjske verige. Ovenčan z narodnimi trobojnicami je pokazal, da zna ceniti junaško delo svojega osvoboditelja generala Maistra in njegovih borcev. Mogočen je bil spreved na večer pred praznikom. Ko so se zbrali borci pod oknom svojega generala, je bil to trenutek, ko so v vseh srcih oživali spomini na boje, trpljenje, dragoceni spomini na končno zmago. Toplo je bilo pri srcu vsem, toplo je bilo pri srcu njemu, ki je rešil tako lep kos slovenske zemlje iz krempljev kletega sovraga. In ko so šli mimo njegovega okna mladi, se je izlila iz tisočerih src nepopisna hvaležnost, ki jo nosijo in gojijo do osvoboditelja Maribora in severne meje. Mogočen in veličasten je bil tudi potek nedeljske proslave, ki so se je udeležili številni in ugledni predstavniki med tisočerimi množicami. Do solz pa je bil ganljiv dogodek, ko so na trgu Svobode pred generalom Maistrom, kakor pred petnajstimi leti, defilirale krepke čete mladih poleg njegovih zvestih borcev in ko je pri uradni delu proslave izročil mestni župan dr. Lipold generalu Maistru v imenu mesta častni ščit v znak priznanja hvaležnosti in zvestobe. V krepko pobudo je bil vsem navzočim stražarjem lep Maistrov govor, ki bo ostal večno zapisan v vseh srcih, ki so ga poslušala, ostal bo kot dragocen spomin v naši narodni zgodovini. Osvoboditelj general Maister je govoril:

Pozdravljeni!

Petnajst let je že od prevrata in v petnajstih letih se marsikaj pozabi. Zato je dobro, da pogledamo danes nazaj na ta zgodovinski čas in na naše takratno narodno delo.

1. novembra leta 1918. nas je bilo v Mariboru na levem bregu Drave komaj sto slovenskih častnikov in moštva, a na desnem bregu niti pol toliko. Pa smo se vendar proti desetkratni premoči vrgli v boj za Maribor. Nobene pomoči in nobenega povelja nismo imeli za to, ne od domačih oblastev, ne od antante. Kar samó je prišlo. Zakaj, bili smo sami neustrašni možje, polni ljubezni do naše zemlje in našega naroda, polni hrepenjenja po dejanjih. 1. novembra je bil Maribor že v naših rokah, istega dne pa že tudi postavljen iz mojih borcev temelj za Mariborski pehotni polk, ki je bil prvi novi polk v Jugoslaviji, sedanji naš 45. pehotni polk.

S temi majhnimi vojaškimi začetki smo obvarovali naš Maribor, da ga niso puščali in ropali tuji vojaški transporti, ki so se prve dni novembra noč in dan valili skozi mesto. Za naše nadaljnje delo pa nas je bilo seveda premalo. Zato sem 9. novembra za Spodnje Štajersko napovedal mobilizacijo, ki nam je dala toliko zavednih mož in mladeničev, da smo 23. novembra ob 4. uri zjutraj razorožili nemško mestno zeleno gardo, ki je štela skoraj 1500 mož in s tem podrl našim nasprotnikom zadnje upanje, da bi nam izrgali iz rok Maribor.

Z rešitvijo Maribora pa se je naše delo šele začelo. Treba je bilo sovražnim oddelkom, ki so se zbirali v Lipnici, začetki pot proti jugu. Saj je bilo takrat v slo vseh naših nasprotnikov, zlasti nemških železničarjev, da mora biti avstrijska meja proti jugu vsaj pri Židčnem mostu. Zato sem od 25. novembra dalje, kljub splošni železničarski stavki, s svojimi borci zasedal našo jezikovno mejo in imel 1. decembra že zadrženo vse naše ozemlje od Radgone čez Špilje do Lucane do Velikoveca.

Gradec in Dunaj sta pred vsem svetom protestirala, a moji borci so stali, kakor ukopani na svojih postojankah in sovražni oddelki so zastojali butali ob ta živi zid. Radi svojih neuspehov je graška vlada zahtevala od ameriške študijske komisije na Dunaju, da naj prouči, kako krivična je naša zasedba. V drugi polovici januarja 1919 je res prišel ameriški polkovnik Miles, ki pa se je na naših postojankah prepričal in javil na Dunaj, da se od nas zasedena črta v splošnem ujema z našo narodnostno mejo. Miles je določil tudi premirje med mojimi in nemškimi oddelki.

V Gradcu s to rešitvijo niso bili zadovoljni. Zato so severno od Mure zagnali vstajo oboroženih kmetov, ki so vsak dan napadali naše postojanke in v začetku februarja s treh strani z močnimi silami navallili na Radgono, toda po tridnevnem boju so bili trdo odbiti. Ker so Nemci kljub dogovoru proti nam neprestano kršili premirje, sem prosil francosko misijo v Zagrebu, da naj določi demarkacijsko črto. Že drugi dan so poslali majorja Monteguja, ki je preiskal dejansko stanje nemških napadov.

Pod vodstvom tega francoskega odposlanca smo imeli potem zastopniki ljubljanske in graške vlade v Mariboru konferenco, na kateri naj bi se sporazumeli za mirno mejaštvo obeh vojsk. Po tridnevnem srčitem besednem boju je do končne odločitve v Parizu obveljala moja zasedena črta za demarkacijsko črto in sklenilo se je stalno premirje. To našo pogodbo sta kmalu potrdili beogradska in dunajska vlada in od mojih borcev zasedena črta je odločila, da so vse štajersko ozemlje južno od nje in posredno tudi Prekmurje in Mežiško dolino na mirovni konferenci prisodili Jugoslaviji.

To je liter in kratak pregled naših najvažnejših dejanj, s katerimi smo namu tuji in naši nasprotniki rešili svobodo naše domovine.

Zdaj je ta lepa zemlja trdno naša. To-

da veliko, veliko jih je, ki žive na njej in od nje, pa ne vedo, koliko prestraženih in prehojenih noči, koliko junaštva in ljubezni in koliko ran in tudi smrti je terjala ta lepa zemlja, da je ostala naša.

Najbolj vedo to moji zvesti borci. Če bi teh ne bilo, kje bi bil danes naš Maribor, kje bi bilo slovensko Podravje,

Današnji praznik pa je tudi dan tihih spominov. Hvaležno se spominjamo predsednika našega prevaratnega Narodnega sveta dr. Verstovška, podpredsednika dr. Rosine, tajnika ravnatelja Voglarja, odbornika dr. Jerovška, breznškega župnika Volčiča in vseh drugih velikih borcev za našo svobodo, ki jih že krije naša svobodna zemlja.

Zlasti pa se danes spominjamo onih mojih zvestih borcev, ki so v ljubezni do rodne zemlje s krvjo zarisali in s smrtjo zapečatili njene svete meje.

Vsako leto, kadar se v novemberskih

in decemberskih nočeh spominjam naših obmejnih bojev, vidim v duhu svoje mrtve junake, ki se, kakor sence pritepajo do državnih mejnikov in jih preizkušajo, če stoje še tako trdno, kakor leta 1918., ko smo jih združeno postavili. In slišim jih, kako med seboj v strahu tehtajo: Ali bo Maister z našimi živimi tovariši vedno branil te naše mejnike?

In jaz jim odgovarjam, kakor da bi bil, kot nekdanj, med njimi: Ne bojte se, bratje! Bomo jih branili. Jaz in moji borci! Z nami pa vsi oni, ki so od nas prevzeli sveto dedščino stražarjev naše meje, to je vsa silna jugoslovanska vojska, a na čelu ji naš presvitli vladar. In temu najvišjemu stražarju našega Maribora in naših meja zakličimo: »Žive! Njegovo Veličanstvo naš kralj Aleksander I.«

Omogočite narodnoobrambno anketo v Mariboru!

Poziv merodajnim činiteljem

Naš Maribor je gospodarsko in kulturno središče za vso našo severno mejo. On je njen naravni čuvar in tudi branitelj. Kot tak bi moral biti natančno poučen, kaj se godi na naši meji v gospodarskem, kulturnem in zlasti še kaj se godi v nacionalnem oziru. Zakaj meja čuva Maribor, Maribor pa mejo. Če pade meja, pade z njo tudi Maribor. To je tako naravno in umljivo samo ob sebi, da je škoda izgubljati besede. Zato bi moral biti in mora postati naš Maribor že v lastnem interesu tudi središče vsega našega narodnoobrambnega dela vzdolž naše severne meje. Vse kar se godi v nacionalnem oziru, mora odjekniti v Mariboru. Iz Maribora mora iziti inicijativa za delo ob meji. Maribor mora začrtati naši meji pravec, po katerem se naj narodno obrambno in narodno preorojevalno delo vrši. On mora biti naši meji in njenim kulturno nacionalnim delavcem ne samo učitelj, ampak tudi branitelj in zaščitnik. Poleg moralne opore jim mora nuditi tudi materialno.

Maribor mora biti pa tudi tolmač in zagovornik težnj vse naše severne meje napram Ljubljani in Beogradu, ki sta daleč in nimata vpogleda v naše obmejne razmere ter jih zato tudi ne moreta pravilno razumeti.

In kaj je Maribor storil v teh petnajstih letih po osvoboditvi za našo severno mejo? Res je general Maister in njegovi borci so pred petnajstimi leti mejo fizično osvobodili. Fizični osvoboditvi bi morala slediti duhovna in gospodarska. Naše obmejno ljudstvo bi se moralo preroditi v nacionalnem jugoslovanskem smislu, dvigniti bi ga bilo treba po tisočletnem robstvu kulturno in gospodarsko. A Maribor je po fizični osvoboditvi meje vse to delo — ki je za bodočnost naravnost velikanskega pomena — prepuštil — državi — Ljubljani in Beogradu.

In kaj je posledica danes po petnajstih letih? Naši obmejni kraji so bolj zapuščeni, kakor so bili kdajkoli. Obmejnih krajev nismo zvezali z zaledjem niti z neobhodno potrebnimi potmi in cestami. Naše obmejne šole imajo deloma prazne

razrede, ne zato, ker ni otrok, ampak, ker primanjkuje učiteljstva. Da, celo posamezne obmejne šole so po mesece in mesece zaprte, ker ni učitelja. Redki obmejni narodno-obrambni delavci so preobloženi, da dela ne zmorejo. Vse delo pa se vrši — kolikor se ga sploh vrši — brez pravega sistema, brez zveze z zaledjem in brez zveze z Mariborom. Res je nekaj izjem, a te izjeme le potrjujejo pravilo.

In Maribor ima vse to takorekoč pred nosom, gleda, vidi in životari naprej ter pričakuje čudežev iz Ljubljane in Beograda. Sam se pa ne zgane.

Pač. Že več nego pred letom dni se je govorilo o tem, da se v Mariboru sestavi nekaj Narodni svet iz zastopnikov vseh nacionalnih organizacij. Ta bi imel nalogo organizirati vse naše kulturno in nacionalno delo ob naši meji. Že lansko leto bi se naj bila v Mariboru vršila anketa vseh naših narodno obmejnih delavcev, da bi ugotovila dejanski položaj in začrtala enotne smernice za delo ob vsej naši meji. Učiteljstvo je zbiralo in tudi zbralo že dokaj gradiva. A do ankete ni prišlo. Razne v to poklicane naše organizacije so se menda zanašale druga na drugo. Narodni svet je zaspal še predno se je prav rodil. In Drava teče lepo svojo pot naprej — pa čas tudi. Danes ima tujec narodno napadalno delo na naši strani meje bolje organizirano nego mi svoje narodno-obrambno. On ima točnejšo evidenco o vsem položaju na naši strani meje, nego jo imamo mi.

In to je naša krivda, krivda Maribora; ne pa Ljubljane in Beograda!

Spričo žalostnega in po nekaterih naših obmejnih krajih naravnost obupnega položaja pozivamo merodajne činitelje, pred vsem: CM podružnici, Narodno obrano, Jugoslovansko Matiko, Mejo, Maistrove borce, Sokola obmejna sreska učil. društva in druge organizacije, da pripravijo za božične počitniške dni dva do tridnevno anketo v Mariboru o narodno obrambnem delu.

Obdavčenje bogatih v korist revnih

V Mariboru imamo več korporacij, ki zbirajo prispevke za razne socialne potrebe. Največjo reklamo dela Protituberkulozna liga, ki zbira prispevke od stanovanskih najemnikov po 1 Din na mesec za Protituberkulozni azil, na novo ustanovljena takozvana stanica za rekonvalescentne delavce zbira prispevke od delodajalcev in delojemalcev po 1% in 2% od mezz, v istem iznosu se pobira banovinska davščina za bednostni sklad, dočim mestna občina zbira darove za pomožno akcijo. Izmed vseh navedenih dajatev je samo ena prisilnega značaja, t. j. davek za banovinski bednostni sklad, ki se pobira od delodajalcev in delojemalcev, vse ostale dajateve so prostovoljne. Ako pomislimo, da še nebroj dobredelnih društev zbira sredstva za podobne namene, potem se ni čuditi, da imajo nabiralci vedno manj uspeha in da je njihova pot zelo bridka. Največ uspeha ima naravno prisilna dajatev, t. j. v tem primeru banovinska davščina za bednostni sklad. Tej davščini podvrženi službodajalci se ne morejo kratkoma izmuzniti svojim obveznostim z raznimi izgovori, ki jih navadno rabijo napram inkasantom prostovoljnih prispevkov.

Je pa vprašanje, če in v koliki meri bo Maribor deležen dobrot tega banovinskega sklada. Po informacijah, ki smo jih dobili na merodajnem mestu, so izglede slabi, ker postopa Ljubljana z Mariborom tudi glede tega vprašanja prav po mačehovsko, čeprav bi se morala zavdati, da zasluži Maribor kot važna obmejna postojanka več pozornosti in vsestranske podpore. Preteklo zimo je banska uprava v Ljubljani obljubila mariborski pomožni akciji za razna javna dela, pri katerih naj bi se zaposlili brezposelni, iz državnih kreditov sicer malenkosten znesek Din 80.000.—, pa še tega zneska ni v celoti nakazala, marveč samo Din 40.000.— in je z ostalim zneskom še vedno na dolgu, ako ni že docela pozabila nanj. Če Ljubljana svojega stališča napram obmejnemu Mariboru ne bo spremenila, imamo od banovinskega bednostnega sklada zelo malo pričakovati, akoravno bodo dohodki iz Maribora kot industrijskega mesta, zelo veliki.

Kakor smo že omenili, imajo ostale korporacije, predvsem pa mestna pomožna akcija letos malo izgleda na uspeh, ker je banovina odtegnila mestu oni vir dohodkov, ki ga je dosedaj imelo. Nastane važno vprašanje, kako naj se krijejo izdatki za tukajšnje socialne potrebe, če banovina pobranih davščin ne bo vrnila, marveč jih bo porabila na drugem mestu? Položaj je obupen, ker se tudi tisti, ki bi bili zmožni darovati

večje zneske, vedno bolj izmikajo svojim dolžnostim. Izmed industrijcev n. pr. je darovala lansko leto mariborski pomožni akciji samo tvrdka Doctor in drug večji znesek, namreč Din 100.000.—, tvrdka Hutter in drug je dala že polovico manj, in sicer Din 50.000.—, dočim so ostale tvrdke darovale manjše zneske. Kako bo letos, ko pobira tudi banovina, se še ne ve.

Enak položaj obstoja gotovo tudi drugod, zato nameravajo nekatera večja mesta uvesti poseben socialen davek, katerega namen bi bil, da služi izključno le za podpiranje brezposelnih in siromašnih slojev sploh. S tem davkom naj bi se lečilo zlo, ki ga je ustvaril kapitalizem, imajoč pred očmi zgolj svoje dobičkarske interese. Delavca in nameščenca, zasebnega in državnega, naravno ni mogoče obdavčiti, ker imata tako skromne dohodke, do komaj živita. Isto velja za male obrtnike. Obdavčiti pa je treba tovarnarje vseh vrst, osobito pa tekstilne, ki delajo. Četudi se nahajamo v dobi gospodarske krize, s povečano kapaciteto in neprestano razširjajo svoje obrate. Imajo torej naravnost horendne dobičke! Samo na nekaj opozarjamo pri navedenem obdavčenju: treba bo zelo paziti na to, da socialnega davka, za primer, da se uvide, — kar bi bilo edino umestno in vredno vsega odobravanja — ne bodo prevalili na ramena svojih službojemalcev bodisi s tem, da jim znižajo plače bodisi s podražitvijo cen svojim izdelkom. Zадnja domneva je manj verjetna radi konkurence, v kolikor ni zaščitena po državnih carini, tembolj pa drži prva domneva, samo je vprašanje, koliko časa bodo mogli s sestradanimi delovnimi močmi delati. Naloga oblasti je, da tu poseže vmes in poskrbi, da bo delavcem in nameščencem zagotovljen življenjski minimum.

Skrbeti za bolnike, brezposelne in siromašne, graditi bolnišnice itd., je predvsem naloga države ali preneseno, naloga banovin in občin, ki poslednje nosijo največje breme, ker so v neposrednem stiku z ljudstvom in se ne morejo izogniti raznim nujnim socialnim dolžnostim. Zato pa morajo imeti na razpolago tudi dovoljna materialna sredstva, da lahko izvajajo svoj socialni program. Prostovoljni prispevki v dobi, ki jo preživljamo, nikakor ne zadoščajo, ker se velike socialne potrebe s takimi nesigurnimi dohodki nikakor ne dajo pokriti. Radi tega je prej ko slej treba uvesti socialen davek ali z drugimi besedami, obdavčiti premožne sloje v korist bednih in siromašnih.

Življenje in svet

Življenje teče, se menja, razvija in napreduje. Z napredkom vsakdanjega življenja se spreminja človek, spreminja se svet. Svet je v svojem razvoju do danes prebrodil mnoge etape, preživel je mroge spremembe v organizacijskem pogledu, zlasti pa v ekonomskih odnošajih, ki so bili povod za spremembe v državnem in društvenem življenju. Razvoj ekonomskega in društvenega življenja je bil počasen. Ni se pojavil v gotovem času. Potreboval je za spremembe v življenju in društvenih ureditvah cele veke, preden je en sistem zamenjal drugega, preden je staro izumrlo in na njegovo mesto prišlo novo. In vedno je bilo pri teh spremembah v novem kaj starih elementov, vedno se je mešala preteklost s sedanjostjo.

V svojem razvoju do naših dni je svet preživel prvobitni »komunizem«, ko so male skupine ljudi pod pritiskom narave in življenjskih potreb živele skupno. Tej dobi je sledila po daljšem presledku druga družabna oblika v podobi patrijarhata z enim vladikom na čelu. V razvoju patrijarhalne dobe in v napredku ekonomije pa so minili časi, ko je en sam človek vadal nad življenjem. Iz neprestanih bojev izšli namreč nekateri kot prema-

ganci, drugi pa kot zmagovalci. Zmagovalcem so morali premaganci »robovati«, delati so morali za nje in njihove družine. Zato pa so zmagovalci s časom obogateli, postali so mogočni in so podjarmili cela plemena. Takrat pa se je pričel krhati tudi patrijarhalni družabni red, ki se je moral umakniti pred — fevdalnim.

Izpočetka so bili fevdali zadovoljni z manjšim, pozneje pa so si prisvojili okolič, prisvojili so si zemljo poljedelcev iz katerih so napravili svoje sužnje, ki so jim morali obdelovati zemljo, graditi dvore in trdnjave. Vedni boji so bili za nekatere fevdale pogubonosni, drugim pa so prinesli slavo, ugled, moč in bogastvo. S časom so pričeli živeti mogočnejši zelo razkošno. Njihovi gradovi so bili priče brezglavega razkošja in brezskrbnega življenja na račun podložnikov, bili so arene vseh zločinstev tedanje dobe. In v takih razmerah se je v krvi in pustošenju porodila prva fevdalna država.

V teku stoletij pa je postala rimska cerkev vladarica tedanje Evrope. Izpočetka je bila zatočišče siromašnih, izgnanih, ponižanih in razžaljenih. Pomagala je sirotam, omiljevala je siromaštvo in popravljala krivice. Ko pa se je čutila dovolj močno, je krenila drugim pravcem. Vladarji vse Evrope so postali sluge rim-

12 dni delajo, 13 dni počivalo

V življenju je navadno tako, da tistega, ki je največji siromak, zadene prav gotovo vsako novo gorje. Navadno je tako, da se vzame tistemu, ki že nič nima še to, kar ima. Tako se godi tudi našim železniškim progovnim delavcem. So to največji reveži, ki točjejo izmозgani in izčrpani s svojimi zadnjimi močmi s težkimi krampi svojo svobodno zemljo. Njihov zaslužek za težko in naporno delo je bil že doslej tako sramotno nizek, da človek z zdravim razumom ni mogel zapopasti, kako ti ljudje sploh morejo še živeti. In prav na te reveže je prišlo te dni novo gorje. Doslej so delali od 25 delovnih dni po 17 dni na mesec, odslej naprej pa bodo delali samo 12 dni, 13 dni pa bodo počivali. Tako bo torej zaslužil naš progovni delavec na mesec kvečjemu 180—260 Din. Kako bodo ti delavci živeli, kako bodo preživljali svoje družine, to je vprašanje, ki nima odgovora.

Vzrok ponovnega znižanja delovnega časa železniškim progovnim delavcem so izčrpani krediti. Denarja ni. Gradbeno oddeljenje ljubljanske železniške direkcije bi potrebovalo za te delavce do konca proračunskega leta samo 2 milijona dinarjev. Če bi se ta kredit izposloval, bi lahko bili zaposleni vsi progovni delavci na teritoriju ljubljanske direkcije polnih 25 delovnih dni do konca proračunskega leta, to je do konca meseca prihodnjega leta.

Naši javnosti je že znano, da je bil pred meseci tudi po vseh delavnicah in kurilnicah državnih železnic v državi znižan delovni čas. Tudi temu znižanju je vzrok pomanjkanje kreditov. Po vseh delavnicah in kurilnicah je v naši državi zaposlenih okrog 45 tisoč delavcev, za katere bi železniška uprava potrebovala samo 40 milijonov dinarjev do konca proračunskega leta za normalen delovni čas. In ker ni denarja, morajo naši železniški delavci počivati Ni kreditov za material, ni kreditov za mezde. Vsa leta je bil naš promet aktiven, zadnji dve leti pa ga je občutno zadela gospodarska kriza ki posega globoko že v vse ostale panoge našega gospodarstva.

Nova pravila NO

Na letošnji skupščini v Banjaluki so bila sprejeta nova pravila Narodne odbrane, ki jih je odobrila tudi merodajna oblast. Doslej je imela Narodna odbrana še stara predvojna pravila. Nova pravila pa se raztegajo na vse naše življenje in so zajeta tako globoko, da omogočajo tej najstarejši narodno obrambni organizaciji široko udeleževanje na socialnem in nacionalnem polju.

skve cerkve. Takrat je diktiral Rim . . . Zločinstva, ropi, umori in razbojništva so bila na dnevnem redu. Cerkevni glavarji so se pretvorili v parazite, pričeli so z orgijami in so v marsičem prekosili nekdanje fevdale.

Vladarska moč srednjeveške cerkve je trajala vse dotlej, dokl se niso nekega dne oni, ki so v njo največ verovali in pričakovali od nje ustvarjenja nebeškega kraljestva na zemlji, pričeli puntati in protestirati proti načinu življenja in tolmačenju vere. Pod silo razmer je bila rimska cerkev primorana v teku decenijev po prelitju potokov krvi, po vseh inkvizicijah in žrtvah, odstopiti mesto organizirani državi z modernejšim načinom upravljanja in dati zadoščenje narodom, ki so pričeli na razvalinah starega graditi novo. To veliko spremembo pa sta narokovala tudi položaj in razvoj ekonomskih odnošajev na svetu.

Vsi oni, ki se niso mogli in znali znajti v novem času, so bili premagani in odstranjeni iz narodnega in ekonomskega življenja. Narodom je žarelo takrat solnce velike svobode. Narod si je izvojeval svoje pravice, za katere so se borili vek in za katere je toliko generacij tvegalo vse najhujše. Nastalo je plodno polje delovanja. V ospredju so se pojavili novi ljudje in novo življenje, ki je pričelo teči

Zlato naše hane

Fajnine

Makaroni, špageti in kuhine zakuhe

Ali e še pravica na svetu?

Pred mesecem smo čitali v vseh listih, da morajo vsa podjetja v doželenem roku prijaviti vse zaposlene tuice. Nas vseh se tiče ter nas zelo zanima, kakšen namen in pomen ima to popisovanje. Ni nam namreč vseeno, če se mastijo po raznih naših tovarnah in drugih obratih tujci, katere bi lahko enakovredno nadomestili naši domači slovenski delavci, ki jim zdaj ti »nepogrešljivi« tujci odjedajo kruh. Pozivamo oblasti, da v tem pogledu postopajo odločno in brez sentimentalnih predsodkov, ker gre tu za važno socialno vprašanje, to je za zaposlitev domačih moči. Ali ni dovolj žalostno, če nam toži družinski oče s peterimi malimi otroki, da je brez dela in jela in je ta mož zaveden koroški borec, ki so ga Nemci po krivičnem plebiscitu pognali k nam!? Ali ta Korošec, ki je zdaj že dalje časa naš državljan, ne zasluži po božji in človeški postavi, da zagotovi naša država, za katero se je boril, njemu in njegovi družini vsaj skromen kos kruha, ko se vendar toliko tujevc, ki so nam po veliki večini neprijazni, pase pri nas ob bogato obloženih mizah? Treba je radikalno postopati! Na ta način bomo mogli marsikateremu Slovencu priskrbeti zaslužek. Zaupanje v socialen čut naše države bo zrasel, obenem pa se bomo rešili sovražnih nam zajedavcev. (Naslov ubogega Korošca ima naše uredništvo!)

Slovenska knjiga je drag zaklad!

Slovinci, ki radi čitate in kupujete knjige ali pa si jih izposojate v knjižnicah, zapišite si v srce sledeče: Čast in ponos vsakega Slovenca zahtevata, da najprej spozna slovenska in slovanska književna dela! Žalostno in naravnost sramotno je namreč za slovenskega čitatelja, posebno za takega, ki hoče biti inteligenčen, če ne pozna našega slovstva in ga celo podcenjuje, medtem ko na debelo požira razne nemške romane različnih kakovosti. Med temi inteligenti pa so tudi taki, ki nam vzgajajo mladino! Povdarjamo, da nimamo pomislekov proti spoznavanju tujega slovstva. Nasprotno! Čitajmo vse, kar je dobrega, seveda če ni sovražno našemu narodu in jeziku. Opozoriti pa moramo, da tudi v tem primeru velja rek: Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujevi peti!

svojo normalno pot. V boju med starim in novim pa se je rodila nova ekonomska oblika — kapitalizem — z modernim trgovino, industrijo, bankami, borzami in s prosperiteto na vseh poljih ljudske delavnosti. Z napredkom tehnike, znanosti, umetnosti, književnosti, prometnih sredstev, z odkritjem novih tržišč, s spopojeno trgovino in industrijo, z dobrimi in hitrimi zvezami je svet pričel naglo bogateti. Podjetnejši in živahnejši pa so pričeli kopiciti bogastvo, izkoriščujoč manj podjetnejše.

V znamenju prosperitete in napredka na vseh poljih ljudskega udeleževanja se je rodil devetnajsti vek. Razmerje v trgovini, ekonomiji in mednarodnih zvezah ter križanje interesov in medsebojna borba posameznikov za kapitalom pa je rodila najnovejšo dobo, današnjo brezobzirno.

V boju interesov za zaslužkom in profitom, v borbi »manjših« z »večjimi« so se rodili magnati: Rotschildi, Morgani in Rockefellerji. Poleg njih so zrastle iz zemlje tisoči in tisoči manjših magnatov s prav tako velikimi načrti, zahtevami in željami: po zaslužku, profitu, zlatu in denarju. Za dosego tega niso izbirali sredstev.

Nazore in stališče kapitaliste današnje dobe je nedvomno najboljše karakterizir-

O denunciantih

Važno poglavje sodobnosti

Kakor je ta beseda težka in odvratna, je vendar treba, da o njem pomenu enkrat resno izpregovorimo. Na žalost opazimo, da se danes uporablja bolj kot kdaj prej. Čuli smo celo že očitke, da je denuncianstvo postalo povsem svojstveno današnjemu človeštvu. V Nemčiji je Hitler napovedal tem izrodnom energičen boj, češ da čudna poteza denunciranja ni svojsko nemška rasna lastnost in jo je treba odločno zavrniti. Poročila zatrjujejo, da so ukrepi zelo učinkoviti in je danes baje v Nemčiji vsaka »Čeka«, ki bi iskala denunciantne privrženice, izključena. Niti anonimna pisma nimajo več svojega pomena! Vsaka obtožba se mora izvršiti javno, odkrito in resnično pred sočujo ali policijo, kjer ovaduhov prav nič več ne ščitijo!

Pri nas je dejansko stanje danes takšno, da postaja zadeva že nekam splošna in značilna za vse naše življenje in bitje. Naj bo zadevščina samo slučajna in trenutna, vžlic temu je treba v interesu narodne poštenosti to lastnost odstraniti in odpraviti tudi pri nas. Gnoječi se del je treba odrezati prej, preden zastrupi vse telo! Začetki bo treba pri poedincu, pa tudi v krogih, kjer so se denuncianti pričeli pojavljati že v zelo vidni meri!

Zadeva se nam tem bolj zamegli, ker moramo resnici na ljubo priznati, da so v zadnjem času pričeli vstajati nevedni, neznačajni in nepošteni ovaduhji pod plaščem nacionalne ideje! Zato bo treba vsem onim temeljito izprašati vest, če hočemo, da ostane naš prapor čist in homo znali ločiti zdravo zrnje od plevela!

Naš namen je spoznati denuncianstvo v taki luči, da bodo vsi resnično občutili njegovo nevednost in nepravilnost in da se nihče ne bo več sramotno poniževal in spravljaj ljudi v nesrečo.

Kdo je denunciant? Dobro jih poznamo, ker so v obraz zelo ljubeznivi in prijazni, zahrbtno nas pa tožarijo in črnijo, da nam škodujejo na časti, pa tudi na imenju, zlasti pa v službi, kar se v zadnjem času največkrat dogaja. Torej je ta lastnost po domače — samo hinavščina in zahrbtnost! S pisni anonimne vsebine se vrši posel še mnogo bolj rafinirano. Take umazanosti dandanes žal podpirajo razne instance! Z »ljubeznivostjo« hočejo pokvarjenci odstraniti od sebe vsako sumnjo, čeprav je včasih kar očitno, da se jim vsa »prijaznost« oedi samo posili iz ust. Z ovadbami se gotovim osebami dobrikajo, da bi imeli od tega kako korist, da bi se ravnalo z njimi »izjemno« in bi si pridobili »dobro mnenje« ali pa vsaj — pohvalo. Včasih morda celo — službo! Da se vse to danes vrši celo pod firmo »tovarištva in bratstva«, je samoumevno! Na žalost so ugotovitve zadnjega časa porazne, da že človek skoraj neha dvomiti v poštenje!

Razne metode. Najlažje je danes označiti svojega bližnjega kot politično sumljivega človeka, ki je nevaren vsej člo-

veški družbi. Na domnevah sloneči »dokazi« so plod denunciantove fantazije, ki prav hitro najdejo »podlago« za — persekucije.

Nacionalistom predvojne in povojne dobe se nenadoma pritisne pečat anacionalnosti. Nacionalni ljudje se proglašajo za revolucioniste, samo ker ljubijo svoj narod in pravo delo za narod nad vse. Nastopajo celo že skupine, ki si medsebojno očitajo več ali manj nacionalen značaj, dasi so od nekdanj znane kot strogo nacionalne organizacije. Tega neznoznega položaja se poslužujejo zopet podle duše, ki žele, da se mora zgoditi samo njihova volja. »Kdor ni z nami, je proti nam!« Iz te parole izvajajo neštete ovadbe, ki končno opravijo v uspešnih denunciantkih akcijah svoj posel . . .

Kaj hočemo in moramo? Nemoralno denunciranje moramo zatreti širom naše domovine! Je to tako sramotno dejanje,

Petnajstletnica osvoboditve Maribora in naši marksisti

Zgodovinskega dogodka osvoboditve Maribora in njegovega zaledja se je spomnil ob petnajstletnici tudi mariborski marksistični tisk. »Delavska Politika« in »Volksstimme« sta prinesla daljši članek, v katerem skušata oprati grd madež, ki še danes po dolgih petnajstih letih lepi na naših marksistih. Takrat so bili namreč prav mariborski in okoliški marksisti, ki so delali na vse kriplje, da bi Maribor pripadel Avstriji. Z Mariborom bi bilo pa za Jugoslavijo izgubljeno seveda tudi široko zaledje in bi državna meja v najboljšem primeru tekla tam nekje pri Boču in na južnem delu Pohorja. Če bi se bile pa v kolikaj večji meri uresničile želje takratnih voditeljev marksističnega delavstva, bi pa delala državno mejo med Italijo in Jugoslavijo — Sava.

To nad vse žalostno in sramotno dejstvo je pa prokleto težko zagovarjati in opravičevati tudi po petnajstih letih, kar radi verjamemo. Zato naj ne mislijo, da bo po petnajstih letih že docela pozabljeno. Zakaj, če je še kdo ogrožal že po generalu Maistru in njegovih požrtvovalnih borcih novembra 1918. osvobodjeni Maribor, so to bili socialno demokratični voditelji, ki so komandirali po želji najhujših nemških nacionalistov po večini slovensko delavstvo na cesto manifestirat za Avstrijo. In to je bilo še koncem meseca januarja l. 1919!

Nemški nacionalizem in nemški šovinizem sta namreč imela že od nekdanj — in prav tako seveda ob prevratu — najboljše zaveznike in pomočnike — pravzaprav hlapce — prav v socialni demokraciji. Ti so bili gluhi in slepi, kadar je šlo za takrat edino zveličavno nemško

da je človeka docela nevedno! Storit nekemu nekaj (čeprav je morda moj nasprotnik) zato, da mu škodujem, to je huje kot vsaka zlobnost. To je satanski naklep, ker je premišljen v škodo sočloveka!

Pokvarjene duše bo treba vsekakor z energičnimi ukrepi razkrinkati, da dvigne mo poštenost in značajnost povsod in v vseh stvareh! Kako do tega prispemo, naj razmišljajo naše kulturno-vzgojne ustanove in organizacije, ki se jim poštenje dozdeva še važen činitelj sodobnosti! Kdor pa je nad odkritosrčnostjo obupal, ta naj računa že v naprej s kaotičnim duhom časa, ki molče prenaša narodno sramoto, ne meneč se za nemoralno in satansko denuncianstvo.

Mi se bomo — kakor vedno — borili z »BORBO« tudi v bodoče za dosledno poštenje, za odkrito narodno lice in za brezkompromisno čist značaj nacionalne fronte ob naši severni meji! Z denunciantmi bomo pa znali vedno primerno obračunati in jim že danes napovedujemo oster boj!

stvar. Drugače si vendar ne moremo razlagati, da so zastopniki proletarijata in delovnega ljudstva, ki so imeli vedno na jeziku enakopravnost, svobodo in demokracijo, nastopali z vso silo ravno proti proletarijatu in delovnemu ljudstvu. Kajti za tako neumne in omejene tudi takratnih voditeljev marksističnega delavstva ne moremo smatrati, da bi ne bili vedeli, da je vse zaledje Maribora po ogromni večini slovensko in Maribor sam fiktivno le nemška umetna potvorba. Dejstvo, da so se specijelno mariborski marksisti vedno in povsod znašli z nemškimi kapitalisti in šovinisti v lepi slogi, kadar je šlo proti Slovincem in njihovim narodnim interesom, se tudi ob prevratu ni izpremenilo. Pa tudi še dolgo potem ne. Čeprav trdita oba lističa, »da je bila s pripojitvijo Maribora Jugoslaviji državnoppravna plat tega problema za delavstvo definitivno rešena«.

Še dolga leta po preobratu se je moral slovenski nacionalni živelj v Mariboru mnogo hujše boriti z nemško orijentirano socialno demokracijo, nego s pravimi in resničnimi nemškimi nacionalisti. Nemški šovinizem je vedno imel (in ima še deloma danes) prav v krogih marksistov zatočišče in zavetišče. Da smo izgubili s plebiscitom najlepše slovenske kraje na Koroškem, je tudi precejšnja zasluga socialne demokracije, ki je izdala parolo, da delavstvo strnjeno glasuje za Avstrijo! In takratni mariborski marksisti niso bili ravno zadnji, ki so dejansko pomagali v plebiscitem boju Nemcem za Avstrijo. Plebiscit se je pa vršil šele 10. oktobra l. 1920., ko je bila torej že padla končno veljavna odločitev Maribora in njegovega zaledja.

Torej se marksisti niso tako hitro sprijaznili s pripadnostjo k Jugoslaviji, kakor bi nam radi navtežli sedaj po petnajstih letih.

Pa še dolga leta pozneje so radi škiličili tja v klerikalno-marksistično Avstrijo, ki jim je bila kakor objubljeni raj. Z graškimi marksisti so morali še leta in leta mnogo tesnejše stike, kakor pa s hrvatskimi in srbskimi, čeprav danes povdarjajo te stike. Da, ti stiki mariborskih marksistov so bili z graškimi mnogo tesnejši in pristranejši kakor pa celo s slovenskimi. Slovenski Maribor se je ob raznih prilikah naravnost čudil, da ne gojijo tako tesnih stikov mariborski sodrugi z trboveljskimi, ljubljanskimi in jeseniškimi sodrugi, kakor pa z graškimi. Zato smo slovenske marksiste le redko videli v Mariboru, pač pa ob vsaki priliki nemške iz Gradca.

Če je res »stališče jugoslovanskega marksističnega delavstva do države in naroda pozitivno«, kakor trdi »Del. Politika«, še danes ne moremo verjeti. Res je v tem oziru dokaj boljše, kakor pa je bilo pred petnajstimi leti. Ker hočemo biti objektivni, tudi to odkrito priznamo. Naši mariborski marksisti so imeli namreč po veliki večini vsa leta srce in misli v Avstriji, v Jugoslaviji pa želodec. Ako se je to sedaj spremenilo, da so se začele njihove misli in srca nagibati tudi na našo jugoslovansko stran, potem se je to zgodilo pod težo silnega udarca, ki je zadel marksizem in ga strl za vselej prav v zadnjih mesecih po vsem širnem svetu. Tak polom, kakor ga je doživel marksizem v zadnjih mesecih po vsem svetu, ga še ni zlepa doživela kakva ideja. Za Italijo je prišla Nemčija, za Nemčijo Avstrija, za Francoskem gre z Lima, zdaj je pa še Španija skrahirala s svojimi sociji. Prav za prav ne uživa marksizem danes nikjer toliko miru in svobode (često pa še celo podpiranja in negovanja!) kakor v Jugoslaviji. V takih okoliščinah ni čudež, če postane tudi mariborsko marksistično usmerjeno delavstvo, katerega stališče je bilo po ogromni večini do sedaj negativno do jugoslovanskega naroda in države — pozitivno. Čudimo se le, da se mariborsko marksistično delavstvo ni s svojimi organizacijami korporativno pridružilo nacionalnim jugoslovanskim organizacijam pri proslavah petnajstletnice osvoboditve Maribora. S tem bi bil pokazali, da so se res preorijentirali napram državi in narodu. Obenem bi pa na ta način vsaj malce popravili tisti veliki greh pred petnajstimi leti in še vse druge, ki so jim sledili. Če so pred petnajstimi leti šli po kostanj v ogenj za nemške nacionaliste in za Avstrijo, bi se bili lahko sedaj vsaj nekoliko oddolžili možu, ki jih je s svojo energijo in dalekovidnostjo obvaroval pekla, kakoršnega imajo njihovi sodrugi tam preko meje. Torej bo potreba za definitivno preorijentacijo naših mariborskih marksistov do države in naroda vendarle še počakati drugačnih dokazov in dejstev, kakor sta jih servirali zadnji obe njihovi glasili.

ral Rockefeller, ko je iskal sebi namestnika in to z besedami: »Iščem človeka, ki se mora odlikovati po brezpogojnem poštenju, po poštenju kakor si ga zamišljam in ne sme imeti nobenih predsodkov. Moji interesi morajo biti njegovi interesi, obenem pa mora biti hladen in ga ne sme motiti, če bi bilo potrebno uničiti produkte, s katerimi se hranijo stotisoči družin. Človek, ki ga iščem, mora biti vztrajen in energičen, a obenem tudi drzen. Spoznaval bo ljudi in ljudje ga bodo sovražili. On bo znal zniževati mezde in povzročevati cene produktov. Ne bo pa poznal ne počitka, ne utrujenosti, ker bo delal nepretrgoma vse leto in ne bo imel dopusta. Z eno besedo: iščem samega sebe v drugem človeku, ker tisti, ki hoče zaslužiti na leto 5 milijonov, se mora ravnati po mojih vzgledih . . .«

»Dnes je tako, da so »močnejši« in »sposobnejši«, čeprav jih je majhno število, v nadmoči nad ostalimi sloji, ki predstavljajo absolutno večino vsakega posameznega naroda. Delovno ljudstvo stremi v prvi vrsti za zaslužkom, da se more preživeti, da se ohrani, da si zboljša svoj položaj in da si zaščiti svoje pravice. Za brezskrbno življenje je potrebno dosti denarja, a denar se brez dela ne more zaslužiti, pa si ga zato »izvoljeni« kapitalisti pridobivajo na drug način, z drugimi sredstvi — z ekonomsko premočjo.

Ker je ekonomsko življenje v zvezi s političnim vsakega naroda, lahko posamezniki, kakor bankirji, industrijci, veletrgovci, izvozniki in prekupčevalci, plečeje svoje mreže vsepovsod in dosežejo vsako mesto, kjer lahko stegujejo svoje grabežljive in umazane kremplje.

Moderna državna ureditev stremi sicer za tem, da se vpliv teh, v gospodarstvu vladajočih elementov oslabi, da se izolira in, da se narod in njegovo delovno ljudstvo osposobi, dvigne in pripravi za odpor, da mu nudi zaščito pred morebitnim brezvestnim pustošenjem in ropanjem na »lojalen« način. Nikjer na svetu dandanes ne obstoji državna oblast samo za kontrolo, nikjer ne vzdržuje samo ravnotežja interesov, marveč je prisiljena, da gre korak naprej: da s silo svoje ga položaja skrbi za vse, da daje direktive, da vodi, da gradi, dviga in osposablja narodne sloje in da jim daje sredstva za življenje ter da jih uči, kako je treba živeti.

Če pogledamo svetovni zgodovini v lice, če prelistamo zgodovino našega naroda, se moramo nehoté vprašati: ali smo povzeli iz zgodovine naravne nauke in ali smo se prepričali o živih resnicah: da se zgodovina ponavlja, da je na spoznavanju preteklosti bodočnost in da se samo na spoznavanju preteklosti more zdati bodočnost. Izgleda pa, da se nismo

ničesar naučili v dobi petih vekov suženstva, da nismo ničesar pozitivnega odnesli iz osvobodilnih bojev, da smo pozabili na našo preteklost, ker dopuščamo, da se zapravlja pamet in denar, da nam peščica ljudi gospodarji v ekonomskem življenju, da si ta peščica lasti vso premoč, da s svojo brezvestnostjo in malverzacijami upropašča narodno imetje, da zapravlja težko prislužene milijarde ubogega delovnega ljudstva . . .

Živimo v hudih časih, ki so resni in nevarni. Živimo v časih, ki tirjajo od nas organizirano in smotreno delo za dobrobit naše mučeniške, s krvjo napolnjene zemlje, za našega malega, dobrega in zdravega človeka, ki je izvor naše moči, bogastva in nacionalnega ponosa, za čuvarja narodnega imetja.

Današnji čas, ko je celokupno življenje in narodno gospodarstvo, podvrženo stalnim izprememam in preobrazbam svojega sestava, ko je izpostavljeno vsem morebitnim vplivom od zunaj in znotraj, je izzval pri vseh slojih velik in opravičen interes za proučevanje nastalih sprememb, novih družtev in pojavljajočih se pokretov in njihovih sestav, ter načina ureditve in vzrokov, po katerih se ta razvoj giblje. Ne smemo pa pozabiti, da so to splošni pojavi pod pogojem katerih se danes razvija naše društveno življenje in po katerih ono napreduje. Vse te po-

jave je rodilo današnje ekonomsko gospodarsko življenje, ki drvi v naglem tempu po strmih poteh novim, življenjskim spremembam nasproti, današnje življenje, ki stremi za novim družabnim redom.

Pozabiti pa ne smemo: z železno metlo je treba očistiti našo zemljo parazitov, ki vidijo in imajo pred seboj samo svoje dobro, ne oziraje se na krivice, ki jih povzročajo, ko kradejo narodno imetje, ko pijejo delovnemu ljudstvu kri in se rede ob njegovih žuljih, odstraniti je treba te parazite, ki so povzdignili lastne interese nad narodovimi in smatrajo, da obstoja na tej zemlji vse radi njih in, da živi na njej vse zato, da njim služi.

Ne pozabimo, da je mali človek, da sta delavec in mali obrtnik čuvarja narodnega imetja, čuvarja zemlje, da sta temelji in trda stena, ob kateri se bodo prej ali slej razbili vsi poskusi podjarmljenja ekonomske odvisnosti, vsi poskusi postaviti ga pod varstvo ekonomski premoči; pozabiti ne smemo, da niso »močnejši« poklicani, da bi vodili delovno ljudstvo, ker pač imajo druge smotre in nimajo namena, da bi skrbeli za blagor vsega naroda. Pozabiti ne smemo, da je prišel čas, ko bo narod sam spregovoril, da je napočil čas, ko bo narod sam obračunal s svojo usodo in z usodo svoje domovine in svoje bodočnosti.

Z NAŠIH POSTOJANK

Maribor

UGOTOVITEV!

Ob spominski proslavi 15letnice osvoboditve Maribora smo zopet imeli priliko spoznati lojalnost nekaterih mariborskih Nemcev in nemčurjev. Tako lojalnost je posebno pokazal trgovec z vinom Hausmaninger, ki ni pustil razobesiti zastave na svoji hiši in dal celo ukaz, da morajo biti vsa okna zaprta. Evangelijski župnik Baron je prav tako pokazal svojo lojalnost. Ta gospod je imel ob priliki praznovanja obletnice Luthrove smrti čast videti zastopnike naših oblasti, proslava osebnosti Maribora mu pa najbrže ni povšeči in zato jo je enostavno ignoriral. Pa je bilo še več takih državljanov...

Lep tovariški večer. Mariborska podružnica Združenja jugoslovanskih nacionalnih železničarjev je priredila v četrtek 16. t. m. v veliki dvorani Narodnega doma premeščenim tovarišem tovariški večer, pri katerem je sodelovala železničarska godba »Drava«. Prostorno dvorano so kaj kmalu napolnili tovariši vseh kategorij, navzoča pa sta bila tudi mestni župan g. dr. Lipold in predsednik oblastnega odbora UJNZB tov. Roter iz Ljubljane. Tovariški večer je bil namenjen tovarišem: Jožetu Mohorku, Rudofu Jeretinu, ing. Mihajlu Stanojčiću, Antonu Šijancu, Avgustu Lukačiču Mirku Permetu ter ing. Josipu Grudnu. Vse navzoče, zlasti pa navedene, je toplo pozdravil predsednik mariborske podružnice tov. Tumpej. Želez je premeščenim tovarišem vso srečo na njihovih novih službenih mestih, in jim čestital k imenovanju. Posebej pa se je poslovil od tov. Mohorka, ki se je vselej vidno in nadvse uspešno udeleževal v strokovnem pokretu, kakor tudi v javnem življenju. Za njim je povzel besedo mestni župan g. dr. Lipold in izrazil svoje veselje nad iskrenim in prisrčnim tovarštvom, ki veže naše nacionalne železničarje. Nato pa so spregovorili še tovariši Roter, Vokač, Mozetič, Lukačič Ropret in Mohorko. Bil je res lep večer, ki bo ostal vsem, ki so se ga udeležili v trajnem in lepem spominu.

Ljubljani v album. Naš jasni Maribor je te dni dostojno proslavil 15. letnico svojega osvoboditve. Zgodilo pa se je, češar ne smemo zamolčati, namreč, da je bila proslava le preveč lokalnega značaja. Ljubljana je ob tej priliki pozabila na obmejni Maribor. Koliko pa je bilo udeležencev iz Ljubljane? Prešteti bi jih mogli najbrže na prste! Ali morebiti zato, ker je 15 let še premalo za »prave jubileje«? Ali pa morebiti zato, ker so bili dogodki, ki smo se jih spominjali, »premalno« pomembni? Vsaka nadaljna beseda o tem je odveč, ker kdor razume, da je v takem mestu, kakor je naše potrebnoporabiti vsako najmanjšo priliko, da se podkrepil narodna zavednost in ljudska samozavest nam mora dati prav, če javno kritiziramo. Živi pa med nami še mož, ki nedvomno zasluži, da bi ga po-

častila tudi prestolnica naše lepe slovenske zemlje, katere precejšni kos je prav on in nikdo drugi osvobodil. Junak, čigar nesporna zasluga je, da je vsaj še Maribor zadnji izmed štirih Zupančičevih mejnikov naš. In če se ta junak ob takih spominih pojavi med nami ali ni naša najsvetejša dolžnost, da se zberemo okrog njega vsi, da mu iz naših grl zaorijo krepki klici, ki jih mora slišati naša meja?

Ptuj

Strokovno gibanje. Podružnica Narodno-strokovne zveze se po zadnjih volitvah v Delavsko zbornico prav razveseljivo razvila in krepki svoje vrste tako, da je številčno že prekosila marksistične Svobodaše. Pred dnevi je imela važen sestanek, na katerem so se pretresala najrazličnejša socialna vprašanja, ki se tičejo našega delavstva.

Kako dolgo še? V zadnji številki »Pobede« čitamo opozorilo, ki velja nekaterim tukajšnjim nemškimi in nemčurjskim tvrdkam zaradi dvojezičnih in spačenih napisov. Med drugimi je bilo opozorjeno tudi tukajšnje »Predujmno društvo«. Ki je imelo do pred kratkim nad vhodnimi vrati samo nemški napis. Gospodje okrog »Predujmnega društva« žive še torej v onih časih, ko je bil slovenski jezik manj vreden in hribovski. Izogniti pa so se hoteli nadaljnjim napadom ter so pred kratkam obesili nad »Vorschussvereinom« tudi napis »Predujmno društvo«. Vprašamo pa gospodo, ali so pri nas dvojezični napisi res potrebni. Prepričani smo, da ne, zato jih zadnjič opozarjamo, da odstranijo nemški napis.

Guštani

Rdeči zgarjli.

Zastoj dela v jeklarni povzroča našim delavcem velike skrbi. Zima je pred durmi in treba bo skrbeti za živila, pa tudi za obleko. Odkod vzeti denar za vse to, kako skrbeti za otroke, če v jeklarni ne bo dela?! Vodstvo krajevine J.N.S. v Guštanju, v katerem imajo delavci Narodne strokovne zveze odločilen vpliv, je podvzelo potrebne korake na merodajnih mestih. Sedaj pa naj pokažejo voditelji J.N.S. v Ljubljani, predvsem pa v Beogradu — napram delavcem, ki so po veliki večini glasovali za liste J.N.S., zvestobo za zvestobo! Prepričani smo, da bodo to storili. Čudimo se pa voditelju rdečih marksistov v Guštanju. Na eni strani bi radi, da bi ministri in poslanci Jugoslov. Nacijon. Stranke podpirali jeklarno in delavce, po drugi strani pa je hujski kot punktaši in jih celo podpihuje proti vladi. Ali je to pošteno? Ali ni to zahrbtno? Kaj ko bi vsi v Guštanju tako delali? Ze davno bi bili delavci popolnoma brez kruha... Tudi hujskanje tega možakarja, da naj delavci ne prisujejo kot gasilci, bo delavcem le v škodo, posebno starejšim. Pod Avstrijo bi gotovo ne bil hujskall

Značilno pa je, komaj postane marksist občinski odbornik, že se spravi nad učitelje, kakor da bi učitelji bili — kapitalisti in oderuhi. Glavna skrb je torej zopet boj učiteljstvu, ni pa se rdeči možakar potrudil, da bi ubogi delavski otroci dobili zvezke in knjige in druge potreščine. Ze davno smo povdarili, da rdečkarji ne skrbijo za socialno izboljšanje delavcev, marveč da vodijo samo hujskarijo, da bi se potom nje lažje prerili do korit. V svoji zagrizenosti ne pomislijo, koliko škodujejo delavcem, tudi tistim, ki še vedno slepo drviijo za njimi. Dobro, da se zaveda narodno delavstvo svojega socialnega, gospodarskega in nacionalnega položaja!

Narodna obrana je v Guštanju krepko na delu. Vsi sestanki so točno in dobro obiskani; se pač pozna, da so včlanjeni v njej po večini naši vrli delavci iz jeklarne in obrtništv. Pa tudi za to skrbijo guštanski obranaši, da niso osamljeni. Ze se snujejo čete v sosednjih krajih. Guštanski četniki pa so vedno in radevolje pripravljeni, da podprejo streljenja NO kjerkoli bi bilo to potrebno.

Pred občnim zborom NSZ. V nedeljo bo občni zbor podružnice Narodne strokovne zveze v Guštanju. Izpopolniti bo treba odbor in postaviti na čelu podružnice, ki pridobiva vedno in zopet nove člane, neupogljive, vztrajne in delavne može. Takih ne manjka, hvala Bogu, vsaj v Guštanju ne! Na eno pa opozarjamo ob priliki občnega zbora delavce guštanske NSZ: v svetem pismu beremo: »Udari pastirja in razpodila se bo čreda.« Goto-vi krogi, ki se znajo prilozovati na vse mogoče načine, hujskajo delavce proti najagilnejšim članom NSZ. Naši delavci že vedo, kam pes taci molli... Agilni podružnici delavske Narodne strokovne zveze v Guštanju pa želimo k njenem občnem zboru najboljših uspehov in v novem društvenem letu isti porast, kakor ga je doživela v prvem letu svojega obstoja.

Celje

Pred prvim decembrom. Pravijo, da bomo po dolgoletnem mrtvilu praznovali letos naš nacionalni praznik zedinjenja kar najsvečaneje. Vsekakor je to dokaz poživljanja nacionalne zavesti, katere je prav v Celju tako malo. Narodno zavedno delavstvo vabimo, da se vseh svečanosti v čim večjem številu udeleži. Ob tej priliki izrekamo skromno željo, naj

bodo tudi na vseh javnih zgradbah izobešene državne zastave, ne pa kakor letos na Vidov dan...

Hrastnik

Nova postojanka NSZ. Pred kratkim je bila v Hrastniku ustanovljena podružnica NSZ, v katero se je doslej vpisalo 130 članov. Tudi hrastniško delavstvo je spre-gledalo in spoznalo, da mu more priboriti izboljšanje njegovega bednega socialnega položaja le močna stanovska nacionalna organizacija. Za predsednika podružnice je bil izvoljen tov. Ivan Gričar, za tajnika pa tov. Ivan Rešek. Želimo mladi postojanki najlepši napredek.

Ni to narodna nestrpnost!

Državnim in samoupravnim oblastvom v opozorilo in upoštevanje.

Ker se je že ponovno zgodilo, da so bili v naše državljanstvo sprejeti ljudje, ki našega uradnega jezika ne obvladajo, opozarjamo vse v poštev prihajajoče oblasti, da v bodoče med drugimi pogoji strogo zahtevajo popolno znanje slovensčine ali srbohrvaščine. Sprejem v naše državljanstvo zaslužiijo poleg slovanskih prosilcev samo oni tujerodci, ki naš jezik popolnoma obvladajo v govoru in pismu in za katere so temeljite poizvedbe dokazale, da niso sovražni naši državi in našemu narodu. Kdor teh pogojev ne izpolni, naj mu nobena občina ne izda zagotovila za sprejem v občinsko zvezo in naj ne dobi našega državljanstva. Edino s takim odločnim in temeljitim postopanjem bomo preprečili, da se ne bodo v bodoče med jugoslovanske državljanke tihotalpili ljudje, ki mrzijo vse, kar je jugoslovanskega in ki bi v svoji oholosti in nadutosti hoteli celo v naših javnih uradih vsiljevati kakršenkoli jezik mesto edino priznanega našega. Te zahteve ne more nihče smatrati za narodno nestrpnost. Povdariti hočemo le, da zahtevamo spoštovanje našega jezika in da postopajmo pri sprejemu v državljanstvo tako, kakor delajo v tem pogledu druge države. Natančne poizvedbe o vsakokratnem prosilcu so pa itak potrebne in so vedno na mestu.

Zahtevajte „BORBO“ v vsakem javnem lokalu

Mestno načelstvo mariborsko. Stev. 15.088/2749 - 1933.

V Mariboru, dne 31. oktobra 1933

Pisarniški Papir

in pisarniške potreščine kupite najboljšee v

TISKOVNI ZADRUGI

MARIBOR Aleksandrova c. 13

Razglas o licitaciji

Mestno načelstvo v Mariboru razpisuje za dobavo in montažo plinskih aparatov v zgradbi poslopja za carinsko pošto in carinske urade na glavnem kolodvoru v Mariboru

II. javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan 21. decembra 1933 ob 11. uri

v sobi šte. 5 mestnega gradbenega urada v Mariboru. Pojasnila in ponudbeni pripomočki se dobivajo med uradnimi urami istotam soba šte. 3.

Ponudbe naj se glase v obliki popusta v odstotkih (tudi z besedami) na vsoto odobrenega proračuna, ki znaša:

Din 77.310.—.

Ponudbe je kolektivati po § 9 zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o taksah z dne 25. III. 1932. Službene Novine br. 70-XXIX z dne 26. III. 1932.

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglosa o licitaciji v Službenem listu Triljevske banske uprave dravske banovine in na razglasni deski mestnega načelstva mariborskega.

Mestno načelstvo mariborsko,

L. S.

Mestni načelnik: Dr. Lipold, l. r.

Zenski in moški svet rad kupuje v TRPINOVEM BAZARJU

Maribor, Vetrinjska ul. 15

Točno, solidno in poceni izvrijuje vsa kleparska dela A. Romih kleparski mojster

Maribor, Slovenska ul. 28

Širite „Borbo,“

Popravila ur in zlatnine, točno in hitro z jamstvom A. STOJEC, MARIBOR Jurčičeva ulica št. 8

Po stonske ura pridem na dom!

Gosposka ulica 13

Perje	Morska trava	Divani	Zični vložki	Spalnice
Puh	Vata	Madrace	Železne zlož. postelje	Kuhinjske opreme
Blažine	Atrik	Otomane	Belo emalj. postelje	Jedilnice
Odeje	Volna	Naslonjači	Otroške postelje	Pisarniške opreme
Zavese	Zima	Stolci	Palice za zavese	Predsobne stene

F. NOVAK, MARIBOR
VETRINJSKA ULICA 7 KOROSKA CESTA 8

Predstavniki in izdajatelj Tone Balt, predsednik Narodno-strokovne zveze v Mariboru. Urejanje in odnovarja Rudolf Germ v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik ravnatelj Stanko Detela v Mariboru.